

از مدارس امرو

مدارسفردا

به بهانهٔ صدمین شمارهٔ مجلهٔ رشد مدرسه فردا

بهاره میرزایور كارشناس ارشد فلسفه تعليموتربيت و عضو گروه آموزشي و پژوهشي آسمان محمدعلى اسماعيل زاده عضو شورای راهبری گروه آموزشی و پژوهشی آسمان در دانشگاه صنعتی شریف

> برای رسیدن به نتایج بهتر، باید روشهای بهتری را جایگزین روشهای ناکارآمد گذشته کنیم. تکرار روشهای گذشته، در بهترین حالت ما را به همان نتایجی میرساند که تاکنون به آنها دست پیدا کردهایم. برای رشد و پیشرفت در مدرسه، به ظرفیت سازی برای شناخت و خلق ایده های جدید و عملی کردن آنها نیاز داریم.

> ایدههای زیادی برای بهتر کردن روشهای ادارهٔ مدرسه وجود دارد. از بسیاری از این ایدهها در گذشته استفاده شده است و ایدههای جدید بسیاری هم بهطور همزمان، در مدارس دنیا در حال پیگیری هستند. بعضی از این ایدهها فراگیر میشوند و در مدارس مختلف به کار گرفته می شوند و بعضی دیگر مورد توجه قرار نمی گیرند. به این تغییرات توجه کنید:

> - روز گاری روی لوحهای خشتی و پوست جانوران مینوشتند. بعد از آن، کاغذ رواج پیدا کرد و در حال حاضر، در مدارس پیشرو دنیا برای نوشتن از شیوههای الکترونیکی استفاده

> - روشهای تدریس و آموزش در گذشته بیشتر مبتنی بر سخنرانی بود. سپس، روشهای مشارکتی رواج پیدا کردند و در حال حاضر، مدارس پیشرو دنیا از میان شیوههای یادگیری از شيوهٔ همكاري استفاده مي كنند.

- در گذشــته، اعتقاد بر این بود که هدف از مدر ســه، آماده کردن دانش آموزان برای کار و زندگی آینده است. بعضی هم معتقد بودند که هدف مدرسه، آماده کردن دانش آموزان برای کنکور است. بعد از آن، مدرسه بخشی از زندگی انسانها تلقی شـد و در نتیجه، دانش آموز محـوری رواج پیدا کرد. در حال حاضر، مدارس پیشرو تلاش می کنند تا هر دانش آموز نقش خود را در جهان هستی بیابد.

مدرسههای فردا چگونه مدرسههایی هستند؟ آیا برای داشتن تصوری از مدرسههای فردا باید به فیلمهای علمی- تخیلی مراجعه کنیم؟ واقعیت این است که بسیاری از نوآوریهایی که در مدارس فردا اجرایی خواهند شد، همین امروز در مدارس پیشرو در حال اجرا هستند. شاید خیلی از این نوآوریها در گذشته هم در بعضی از مدارس وجود داشتهاند اما به دلایلی فراگیر نشدهاند.

برای شناخت مدرسههای فردا، بیش از آنکه لازم باشد به ایدههای نو فکر کنیم، به شناخت فرایند منتشر شدن نوآوریها نياز داريم.

مدرســهٔ ما می تواند مدرسهٔ بهتری باشــد. ایدههای بسیاری هستند که می توانند به مدرسهٔ ما برای بهتر شدن کمک کنند. خودمان ایدههایی داریم و ایدههای بسیار دیگری هم درمدارس دیگر به کار گرفته شدهاند که می توانند به ما برای بهتر شدن کمک کنند. با این حال، یافتن ایدههای مناسب و اجرایی کردن آنها مشكلاتي دارد.

به این سؤالها فکر کنید:

۱. ایدهٔ تازه و نوآوری چه معنایی دارند؟

چگونه می توانیم یک نوآوری را در مدرسهٔ خود رواج دهيم؟ وقتي در مدرسه یک ایده را به نوآوری تبدیل می کنیم، با دو گروه روبهرو هستيم: افرادی که آن را پذیرفتهاند و از آن استفاده می کنند و افرادی که ظرفیت یذیرش و استفاده از آن را دارند ولی هنوز آن را نيذيرفتهاند

۲. چگونه می توانیم یک نوآوری را که در مدرســهٔ دیگری موفق بوده است، در مدرسهٔ خودمان رواج دهيم؟

۳. چگونــه می توانیم یک نــوآوری را که در مدرســهٔ ما موفق بوده است، در مدارس دیگر فراگر كنيم؟

٤. نشريهٔ رشد مدرسهٔ فردا چگونه می تواند به ترویج این نوآوریها کمک کند؟

ایدهٔ تازه و نوآوری چه معنایی دارند؟ ایدهٔ تازه فکر تازهای است که می تواند رویهٔ قبلی را تغییر دهد و نوآوری، فرایند ایدهیردازی و بسترسازی برای عملی کردن ایدههای تازه است.

□ به جای تمرکز بر خلق ایدههای خارق العاده، می توانیــم ایدههای دیگــران را دریافت، و بر اساس موقعیت خودمان، بستر عملی کردن آنها را ایجاد کنیم و یک نوآوری در محل خدمتمان به وجود آوریم. نوآوری در مدرسـه می تواند بستر سازی برای مواردی چون استفاده از یک ابزار جدید در مدرسه یا به کار بستن یک روش جدید کلاسداری توسط معلمان مدرسه یا پیادہ کردن یک رویکرد جدید آموزشے در

هر قدر افراد بیشتری از گروه دوم به گروه اول بیایند، نرخ پذیرش نوآوری افزایش می یابد و نوآوری بیشتر منتشر می شود اما اگر افراد از گروه اول به گروه دوم بروند، نرخ انصراف از نوآوری زیاد می شود و نوآوری شکست می خورد.

برای اینکه یک نوآوری را که در مدرســهٔ دیگری موفق بوده است در مدرسهٔ خودمان رواج دهیم، باید با بومی ساختن آن براساس شرایطمان، نرخ پذیرش آن را افزایش و نرخ انصراف از آن را کاهش دهیم. به این عوامل توجه کنید:

سودمندی نسببی نو آوری: استفاده از نوآوری باید در مقایســه با روش قبلی برای ما سـودمندی بیشــتری داشته باشد؛ مانند برتری پاورپوینت بر پروژکتور اورهدکه باعث شد یاوریوینت بیشتر مورد توجه قرار بگیرد.

سازگار بودن نسبی نوآوری با ارزشها و نیازهای پذیرندگان: لازم است با نیازهای ما و ارزشهای فردی و گروهیمان سازگار باشد.

قابل فهم بودن و سهولت استفاده: بهتر است نوآوری ساده و قابل فهم باشد تا بیشتر مورد پذیرش قرار گیرد.

قابلیت کنترل و اعمال تغییر: اگر نوآوری قابل کنترل باشد و در شرایط مختلف بتوان در آن تغییر ایجاد کرد، بیشتر مورد پذیرش قرار می گیرد.

قابل مشاهده بودن و در دسترس بودن: اگر نوآوری به اندازهٔ کافی در دسترس قرار بگیرد، پذیرندگان بالقوه بیشتری در معرض آن قرار می گیرند و آن را امتحان می کنند و نرخ يذيرش أن افزايش مي يابد.

مورد تأیید بودن: مدتی است که در مدرسهٔ ما چند نفر از معلمان روشهای تدریس جدید را در کلاسهایشان به کار می بندند اما هنوز در فضای ارتباطی میان کارکنان مدرسه، روش قبلی مورد تأیید است و همین سبب شده است که تعدادی از آنها به روش قبلی باز گردند و نرخ پذیرش کاهش

□ در میان این عوامل، مورد تأیید بودن یا نبودن نوآوری در آن معرفی شده است، می تواند حلقهٔ مثبت معرفی شده است، می تواند حلقهٔ مثبت معرفی شده است، می تواند جهت رشد یا شکست نوآوری به وجود آورد و عوامل دیگر با اثر گذاری روی این عامل، موجب افزایش نرخ پذیرش نوآوری یا انصراف از آن می شوند.

پذیرش نوآوری و نگــرش مدیران و معاونان مدارس **نسبت به آن**: اگر مدیران و معاونان نوآوری را بپذیرند و از اجرا و بومی سازی آن در مدر سه حمایت کنند، افراد بیشتری در معرض نوآوری قرار می گیرند و نرخ پذیرش آن افزایش می یابد. همچنین اگر به نوآوری نگرش مثبت داشته باشند و آن را تأیید کنند، در پذیرفته شدن آن توسط دیگر همکاران آموزشی مدرسه اثر گذار خواهند بود.

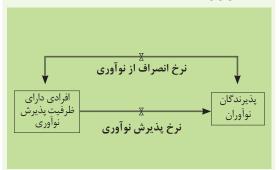
پذیرش نوآوری توسط سایر همکاران مدرسه: علاوه بر

مدرسه باشد.

چگونه می توانیم یک نوآوری را که در مدرســهٔ دیگری موفق بوده است، در مدرسهٔ خود رواج دهیم؟

وقتے، به یک نوآوری جدید میرسیم، با دو گروه روبهرو هستیم: افرادی که آن را پذیرفتهاند و از آن استفاده می کنند و افرادی که ظرفیت پذیرش و استفاده از آن را دارند ولی هنوز آن را نیذیرفتهاند.

به شکل زیر نگاه کنید؛

مدیران، سایر همکاران مدرسه هم باید نوآوری را بیذیرند و نسبت به استفاده از آن نگرش مثبت داشته باشند. طراحی زیرساختهای دقیق استفاده از نوآوری در پذیرش آن اثر گذار است.

□ وقتی نوآوری در جوّ مدرسه مورد تأیید قرار می گیرد، کسانی که از آن استفاده میکنند، در تصمیم خود مصممتر میشوند و نرخ انصراف کاهش مییابد. همچنین، مصمم شدن آنها سبب می شود که آن را با اطمینان بیشتری معرفی کنند و بر یذیرش آن توسط افراد دیگر اثر مثبت بگذارند. به این ترتیب، نرخ پذیرش نوآوری افزایش می بابد.

□ برای اینکه نوآوری را در مدرســهٔ خود رواج دهیم، پس از بومی سازی آن براساس عوامل گفته شده، باید کاری کنیم که ارتباطات دوستانهٔ کارکنان مدرسه در یک شبکهٔ ارتباطی مؤثر افزایش پیدا کند تا افراد بیشتری در معرض آن قرار بگیرند و تأییدپذیری آن را افزایش دهند.

□ برای ایجاد شبکهٔ ارتباطی مؤثر بین اعضای مدرسهٔ خودمان و بهویژه معلمان، جوّ مدرسـه باید امن و مطمئن باشد و در آن همکاری به جای مقایسه و رقابت با یکدیگر، تقویت شود.

چگونه می توانیم یک نو آوری را که در مدرسهٔ ما موفق بوده است، در مدارس دیگر فراگیر کنیم؟

بهترین راه ترویج نوآوری، تبلیغات است. هر محصول یا خدمتی رسانهٔ تبلیغاتی مخصوص به خـود را دارد و بهترین رسانه برای ترویج نوآوری در مدرسه، ایجاد شبکهٔ ارتباطی میان مخاطبان آن نوآوری است. برای مثال، اگر معلمانی که روشهای تدریس جدید را در کلاس درس خود به کار میبندند نتیجهٔ سودمند و مثبت آن را به همکارانشان بگویند، احتمال پذیرش ایدهٔ تازه از سوی همکاران افزایش می یابد.

برای فراگیر کردن نوآوریهای خودمان در مدرسههای دیگر، می توانیم دیگران را از آنها آگاه کنیم.

اگر معلم مدرسـه هســتیم، می توانیم با چند معلم دیگر که چشماندازهای نزدیک به هم داریم، شبکهٔ ارتباطی ایجاد کنیم و در آن ایده های تازهٔ خود و شیوه های عملی کردن آن ها را بنویسیم. همچنین، می توانیم ایدهٔ تازه را بهصورت گزارش درآوریم و آن را برای دفتر گروه آموزشی منطقهٔ خدمتمان یا مجلة رشد مدرسة فردا ارسال كنيم.

اگر مدیر مدرسـه هسـتیم، میتوانیم برای تسـهیل در به اشتراک گذاشتن ایدههای تازه، یک شبکهٔ ارتباطی حرفهای میان کارکنان آموزشی مدرسهٔ خودمان و مدارس دیگر ایجاد کنیم و یا برنامه هایی برای بازدید حضوری از مدرســهٔ خودمان و مدرسـههای دیگر ترتیـب بدهیم. همچنیـن می توانیم با همکاری مدیرانی که با آنها دغدغهٔ مشترک داریم، شبکهای حرفهای بسازیم و تجربهٔ ایده پردازی و بسترسازی برای عملی شدن ایدههایمان را با آنها به اشتراک بگذاریم و به شیوههای همکارانه روی طرحهای مشترک کار کنیم.

نشریهٔ رشد مدرســهٔ فردا چگونه می تواند به ترویج این نوآوریها کمک کند؟

نشریهٔ رشد مدرسـهٔ فردا مرجعی برای آگاهسازی و ترویج روندهای نوآورانهٔ آموزشوپرورش در کشور است و میتواند در دو حوزهٔ ایجاد آگاهی و ایجاد شبکهٔ ارتباطی گامهای مؤثری برای ترویج نوآوری بردارد. در حوزهٔ ایجاد آگاهی می تواند از این باور که ایدهٔ تازه حرف جدید است که تا به حال گفته نشده، یادگیری زدایی کند. همچنین، می تواند با معرفی بهترین تجربههای استفاده از نوآوری در دنیا^۱، نسبت به ضرورت استفاده از نوآوریها و تأثیر آنها در رشد و پیشرفت

> مـدارس مؤثر باشـد. برای علمی تر شـدن روند انتشـار نوآوری در آموزشو پرورش نیز مى تواند نظريههاى نوين مرتبط با طراحى ساختار عملی شدن نوآوریها و بومیسازی آنها و نظریههای مرتبط با انتشار آنها را معرفي نمايد.

مهمترین اقدام در حوزهٔ ایجاد آگاهی، جمع آوری روشهای تبدیل ایده به نوآوری از مدارس کشور و انتشار آنهاست. ایجاد آگاهی دربارهٔ یک نوآوری بومی، آن را در معرض دید دیگران قرار میدهد و معرفی آثار مثبت آن در زمانهای مختلف برای رسیدن به وضعیت بهتر، استفاده از آن را تأییدپذیرتر می کند و در نتیجه، موجب افزایش نرخ پذیرش نوآوری توسط پذیرندگان بالقوه

بهترین راه ترویج نواوري تبليغات است. هر محصول یا خدمتی رسانهٔ تبلیغاتی مخصوص به خود را دارد و بهترین رسانه برای ترویج نواوری در مدرسه، ایجاد شبكة ارتباطي میان مخاطبان آن نو آوری است

> از آنجا که انتشار نوآوری وابسته به ایجاد شبکهٔ ارتباطی مؤثر است، رشد مدرسهٔ فردا با انتشار گزارشهایی دربارهٔ اجرای یک نوآوری در مدارس مختلف و ترویج آثار مثبت آن می تواند یک شبکهٔ ارتباطی مؤثر برای به اشتراک گذاری و ترویج ایدهها ایجاد کند و تمهیداتی بیندیشد که ایدههای تازه در مدارس مختلف به اجرا درآیند و کمکم وارد جریان آموزش مدارس سراسر کشور شوند.

🖈 پینوشت

1. Collaborative Learning

۲. حلقهٔ مثبت: عواملی که در تعامل با هم، یکدیگر را تقویت میکنند و رشد یک عامل به تغییر عاملهای دیگر و در نهایت، به رشد بیشتر خودش منجر

- مىشود. 3. Word of Mouth
- 4 Best Practice